

pi... Globoko nam je bilo žal za njim. Pravzaprav je peklo v zavesti: saj je padel deloma tudi zaradi nas... In marsikdo je zaklel ob misli na Italijana, ki ga je ustrelil.

Na stari poti, ki vodi s planine Prodi na vezni greben med Suho in Gradico, prav na gornji drevesni meji, je Zorko Jelinčič¹¹ še v zgodnji pomladi leta 1921 opazil mesto žalostnega dogodka. Med vejevjem ob komaj vidni poti, napolnjeni s suhim listjem, je odkril razmetane kope razmočenega in preperelega papirja. Spreletela ga je mračna misel, da so prav na tem mestu ubili Konja iz Zagačnika.

S smrtjo enega izmed členov se preskrbovalna veriga ni prekinila. Prenašanje slovenske literature so v kasnejših letih nadaljevali drugi, predvsem tigrovci, preko gorá pa krpeljenci. Vendar je to že druga zgodba.

EPILOG

V kateri predal stlačiti dogodke, kakršen se je pred osemdesetimi leti pripetil Konju iz Zagačnika pod Ovcjo Suho: med nesrečne dogodke v gorah, med politične

¹¹ Jelinčič je takrat skupaj z dr. Klementom Jugom ilegalno prešel mejo na poti na prve volitve v rimski parlament.

incidente ali med žalostne zaključke življenja tiho tapcev, kaznovanih za svoja »stranpota«?

Šorlijeva zadnja podoba je svojevrsten splet dveh tedaj državi »sovražnih« dejanj: klasičnega tihotapstva – pa čeprav iz življenjske nuje – in hvalevrednega dejanja v dobrobit svojega naroda. Je tudi podoba, ki jo največkrat porodijo življenjske stiske ljudi v izrednih okoliščinah. Bil je ena od prvih žrtev italijanske oblasti na Primorskem. Bodimo danes, ko gledamo na take in podobne dogodke z določene časovne razdalje, prizanesljivi, predvsem pa brez sramu.

Če bomo Slovenci kdaj pisali podrobno zgodovino našega gornštva, bomo morali obdelati tudi to plat. Navsezadnje so bili skrivni prehodi naših gora v »svinčenih« letih kar številni. Najbolj »varni« so bili le v najtežjih razmerah (nočni čas, zima, slabo vreme itd.), zato predstavljajo ne glede na svoje politično ali drugo ozadje tudi pomembna gornška dejanja.

Preteklost naše narodne zavesti sega daleč nazaj. Ni samo povest o velikih herojih in veličastnih dogodkih, ampak tudi – in predvsem – splet številnih in različnih usod »malih«, preprostih soustvarjalcev zgodovine. Ivan Šorli-Konj je le eden izmed njih.

SLOVENIJA JE GORATA DEŽELA, O TEM PRIČAJO TUDI NAŠE ZNAMKE

PLANINSKE POŠTNE ZNAMKE SLOVENIJE

ANTON KRAUTHAKER

Pošta Slovenije je začela samostojno izdajati svoje poštne znamke, še preden je bila uradno priznana s strani drugih držav in preden je postala članica Svetovne poštne zveze. Čas je pač narekoval svoje.

Leto 1991 je eno od najpomembnejših za slovensko zgodovino, za njeno samostojno delovanje pa prav gotovo. Tudi slovenski poštarji nismo stali križem rok. Bili smo pripravljeni za samostojno delovanje vsaj tam, kjer je bilo to možno. In pri poštah znamkah smo bili, saj smo izdali prvo slovensko znamko na sam dan razglasitve samostojnosti – 25. junija 1991. Zbiralcem znamk (filatelistom) so znani različni dogodki o njenem nastanku in uporabi.

Kaj je pravzaprav poštna znamka? Suhoparna poštna definicija pravi, da je to poštna vrednotnica za dokazovanje plačane poštnine. Za zbiratelje znamk, teh je na svetu in tudi pri nas zelo veliko, pa pomeni znamka veliko več. Je umetniška miniaturna, ki na tako majhnem koščku papirja prikazuje dostikrat veliko umetnost. Samo pogledati jo je potrebno s potrpljenjem, po možnosti tudi s povečalom, in videli boste neverjetne poteze umetnika.

Redne in priložnostne poštne znamke so tudi izredno promocijsko sredstvo za državo, iz katere izhajajo. Redne znamke so tiste, ki jih ponavadi lepimo na pisma in razglednice, priložnostne pa izdajamo ob različnih priložnostih, obletnicah in za promocijo različnih do-

godkov. Pri izdaji slovenskih poštah znamk je bila v prvih letih prav promocija Slovenije glavno vodilo. Rednim in naključnim zbiralcem v svetu in tudi doma, pa tudi tistim, ki znamke uporabljajo samo za pisma, smo želeli prikazati in povedati čim več o novo nastali državi na južni strani Alp, o njeni zgodovini, umetnosti, kulturi, športu in tudi o njenih naravnih lepotah. Med zadnje prav gotovo spadajo tudi znamke o slovenskih gorah. In teh smo v tem kratkem času samostojnega izdajanja izdali kar nekaj.

- Leta 1992 smo izdali znamko ob 80-letnici Gorske reševalne službe z motivom gorskega reševalca v akciji. Znamko je oblikoval **Vlasto Kopač**.

- Leta 1993 smo izdali dve znamki: ena je bila posvečena 100-letnici Slovenskega planinskega društva s »piparji« in Julijci v ozadju. Znamko je oblikoval **Bronislav Fajon**. Druga pa je posvečena 100-letnici rojstva **Jože Čopa**, enega od najbolj znanih slovenskih alpinistov. Na »njegovih« znamki je prikazana severna stena Triglava z znamenitim Čopovim stebrom. Znamko je oblikoval **Edi Berk**.

V tem letu je bila v sklopu rednih znamk z etnografsko tematiko slovenske dežele izdana tudi zanimiva znamka Bajta na Veliki planini. Znamka prikazuje predvsem tlorisni načrt izredno zanimive gradnje planinske bajte.

- Za Julijci je bila leta 1994 na znamki prikazana lepota Kamniško-Savinjskih Alp – Ojstrica. V poletnem soncu jo je na znamki lepo prikazal Edi Berk.

Slovenske planinske znamke, ki so bile pri zbiralcih deležne še posebne pozornosti.

- Leto 1995 je bilo Evropsko leto varstva narave. V sklopu teh evropskih izdaj smo natisnili znamko z motivom Triglavskega narodnega parka: Mežaklo in dolino Save, ob strani pa planinski rožici – peruniko in alpski mak. Znamko je oblikoval Bronislav Fajon. V istem letu smo izdali še znamko ob stoletnici Aljaževega stolpa, slovenskega simbola. V levem kotu je tudi obris drobne človeške postave – župnik **Jakob Aljaž**, ki kaže pot. Znamka je izdelana v posebnem termografskem natisku in je bila kot edina znamka do sedaj natisnjena v Franciji. Znamka je bila oblikovana v studiu KREA.
 - Triglav je bil na znamki tudi leta 1996 ob 5. obletnici osamosvojitve Slovenije. Motiv: nočno nebo nad Triglavom z zvezdami, ki so se na dan osamosvojitve spremenile v ozvezdje raka. Zamisel in oblikovna rešitev je plod **Miljenka Licula**.
 - Januarja 1997 smo izdali znamko Sneznika z rdečo murko. Posvečena je »kraškemu Triglavu« in 90-letnici Ilirsko-bistriškega planinskega društva. Znamka je bila zelo dobro ocenjena tudi v mednarodnih krogih, saj je prejela odmevno prvo nagrado za najlepšo planinsko znamko v letu 1997, ki jo že 28 let podeljujejo v Asiagu (Italija). Znamko je zelo lepo oblikoval **Boštjan Botas-Kenda**.
 - Lani pa smo na znamki prikazali še enega osamelca izven Julijcev, tokrat »štajerski Triglav« – Boč z velikonočnico. Tudi to znamko je lepo oblikoval **Boštjan Botas-Kenda**.
- Z dosedanjimi prikazi slovenskih gora še nismo končali. Tudi letos je v programu planinska znamka – Golica z narciso. Upamo lahko, da bodo tudi v naslednjih letih na znamkah prikazane slovenske naravne lepote, med katerimi so vsekakor gore na zavidljivem mestu. Ob izdajah znamk pa Pošta poskrbi tudi za drugo zelo zanimivo filatelistično in propagandno gradivo, to sta priložnostni ovitek in Bilten. Na priložnostnem ovitku je zanimiv detajl s področja, kateremu je posvečena znamka, odtisnjen pa je tudi priložnostni žig, ki da obeležju in dnevu, ki je ponavadi vezan na določeno praznovanje, tudi zgodovinski pomen. Ta dan je žigo-

sanih veliko pošiljk s tem priložnostnim žigom, ki s tem ponese v svet informacijo o dogodku tega dne v določenem kraju.

Bilten, ki je slikovno in z bogatim besedilom natisnjen v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku, prejme neposredno nekaj tisoč filatelistov doma in v svetu, posredno pa prav gotovo nekaj deset tisoč. S tem s sliko in besedo na nevsiiljiv način propagiramo lepote naše dežele. Ne samo Julijcev.

Ob tem moram na koncu kot navdušen planinec bolj z razočaranjem zapisati ugotovitve iz naših planinskih domov. Kljub naporom in primernim izdajam teh znamk v domovih enostavno ni! Ne bom krivil nobenega, prav pa bi bilo, da gospodarji in oskrbniki poskrbijo, da k zelo lepim razglednicam, ki jih prodajajo po domovih in kočah, ponudijo tudi lepe planinske znamke. Če jih pošta sama ne nudi, naj jih naročijo na svojih poštah. Kako Pošta Slovenije skrbi za ozaveščanje planincev in drugih pohodnikov o zaščiteni rastlinah in živalih, pa kdaj drugič.

Borimo se za Rodico!

Program razvoja Smučarskega centra Vogel se je v tretji fazi svojega razvoja ponovno zazrl v pobočja Rodice. Nenasična razvojna vizija posega v predel izjemnih terenov, ki so prava poslastica vedno širšega kroga ljubiteljev turne smuke. Predvideni posegi zastavljajo drugače mislečim dvoje vprašanj:

Ali ta prečudovit in občutljiv visokogorski svet potrebuje žičnice, ko pa naj bi ga končno zavarovala Alpska konvencija? Ali so apetiti resnično taki, da moramo brezkompromisno uničevati vse tisto, kar je Narava gradila milijone let?

Pohvalna so prizadevanja Smučarskega centra Vogel, da s programom in ureditvenim načrtom uredijo, kar so pred leti z nepremišljenimi in spornimi posegi povzročili temu občutljivemu in ranljivemu okolju. Po moji laični presoji naj Vogel poveča kapacitete s posodobitvijo zmogljivosti na obstoječih lokacijah!

Pozivam vodstvo centra, da trezno razmisli o usodi tretje razvojne faze. Med planinci in bralci Planinskega vestnika odpiram polemiko, da s podporo in argumenti obranimo ohranimo Rodico.

Lojze Budkovič